

Posudek k diplomové práci Ludmily Skočikové
Alberto Vojtěch Frič a jeho vědecký přínos

Vědecký přínos známého českého cestovatele z první poloviny 20.století – Alberta Vojtěcha Fricce – zahrnuje dva vědní obory – etnografii a botaniku, ačkoliv zmíněný nebyl odborníkem ani v jednom z nich. Autorka diplomové práce Ludmila Skočiková zvolila téma jakožto budoucí učitelka jak humanitního, tak i přírodovědného oboru téměř ukázkově: aby bylo učivo jednotlivých vyučovacích předmětů propojené, aby se žáci neučili izolované vědomosti bez znalosti a porozumění širším souvislostem (píše na str.6).

A.V.Frič, jehož zaměstnání bychom mohli snad označit jako: obchodník s přírodninami, dosáhl na vzdělání reálného gymnázia, kde získal zájem o kaktusy, pak se začal zajímat i o prostředí, kde byly domovem a vydal se za nimi na cesty. Absolvoval jich do obou Amerik celkem osm a byl bystrým pozorovatelem. Nejen rostlin, ale brzy i lidí, kteří v Americe v tomto prostředí žili od pradávna. Indiáni se mu stali druhou láskou a on sám amatérským etnografem, který přispěl několika významnými objevy i pro etnografii vědeckou. Vědci v té době seděli totiž víceméně v pracovnách a třídili informace často velmi pochybného charakteru. Některé vědecké mýty mohl A.V.Frič při setkání s realitou poněkud přeformulovat. Autorka velmi seriózně shromáždila veškerý dostupný materiál o předmětech denní potřeby různých indiánských kmenů, které Frič přivážel ze svých cest a prodával etnografickým muzeím. Dodnes jsou svým perfektním popisem přejatým z botaniky, důležitými dokumenty zaniklých kultur, prezentované v několika evropských muzeích.

Teprve s odstupem desítek let se pokusil své zkušenosti ztvárnit ve vědecké publikaci, tj. hodnotil své vzpomínky v konfrontaci s odbornou literaturou. Zde, bohužel, se s nikým neradil a teorie konfrontoval vlastně s jedinou, třicet let starou publikací L.H.Morgana, která byla již dávno překonaná. Nicméně zachytil možná některé rysy sociální organizace indiánů, kteří ovlivnění kdysi dávno evropskou kulturou, přenesli z ní do současnosti určité zvláštnosti. Tyto zaznamenal i C.Lévi-Strauss o pár desítek let později a poněvadž byl etnolog nejen školený, ale i praktikující, dovedl je analyzovat, což se stalo základem pro jeden z hlavních badatelských směrů 20. století. V knize Smutné tropy použil i Fričových záznamů kreseb Kađuvejů – škoda, že se to Frič již nedozvěděl. Zemřel dávno před vydáním Smutných tropů na tetanus, který si přivodil při práci ve skleníku, kde pečoval o kaktusy. Ty byly ovšem jeho první láskou, k níž se po letech opět navrátil.

I v botanice se však projevila určitá povrchnost ve Fričových vědeckých zájmech. Odmítal přijmout vědecké principy popisu rostlin, pravidla pojmenování a konečně od určitého data i zavedenou latinskou taxonomii. Z toho důvodu se z jeho objevů nových druhů ve vědeckém světě uznává celkem nepatrný zlomek. Avšak existují kaktusy, které nesou v názvu Fricovo jméno a jiné, které (výjimečně) správně pojmenoval a mohly být uznané za nové objevy.

V tomto duchu píše autorka diplomové práce i závěr, obdivná slova věnuje Fričovým rozsáhlým a interdisciplinárním znalostem, které v obou oborech, v nichž se i vědecky angažoval, mají čestné místo. Avšak neupadá do nemístného obdivu, jakým byl A.V. Frič v padesátých a šedesátých letech minulého století zahrnován. Tato vyváženost v hodnocení je pravděpodobně hlavním přínosem diplomové práce Ludmily Skočikové.

V maximálně kladnému ohodnocení diplomové práce mi brání poněkud nedokončená závěrečná úprava, v níž se octlo téměř na každé straně několik neopravených pravopisných i gramatických chyb. Po jejich zneškodnění si umím představit předkládanou práci schopnou vydání v nějaké populárně-naučné edici, která se angažuje pro globálně pojaté vzdělání mladé generace.

Diplomovou práci Ludmily Skočikové doporučuji k obhajobě, s výslednou známkou velmi dobře.

V Praze dne 4. května 2006

PhDr. Věra Halaszova